

בס"ד. ש"פ אחרי, מבה"ח אייר ה'תשל"ג*

כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא¹, דפירושו² עולם הבא במשנה זו הוא עולם התחייה, וכדמוכח מהמשך המשנה ואלו שאין להם חלק לעולם הבא האומר אין תחיית המתים מן התורה, שהטעם על זה הוא כדאיתא בגמרא³ הוא כפר בתחיית המתים לפיכך לא יהי' לו חלק בתחיית המתים כו' מדה כנגד מדה. וכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, דבגן ערן כתיב⁴ מי יעלה בהר הוי' גו' נקי כפים ובר לבב גו', שישנם כמה תנאים בכדי לעלות לג"ע, אפילו לג"ע התחתון⁵, משא"כ בנוגע עולם התחייה כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא⁶. וצריך להבין, הרי הגילוי שיהי' בעולם התחייה הוא נעלה הרבה יותר מהגילוי דג"ע⁷, גם מהגילוי שבג"ע העליון, גם מדרגא הכי נעלית שבג"ע [וכמובן גם מהענין דתחיית המתים עצמו, דיקומו לתחייה כל ישראל, גם הנשמות שנמצאים בג"ע כמה אלפים שנה, וג' פעמים בכל יום הם מתעלים לדרגא נעלית יותר, ואעפ"כ לע"ל יתלבשו בגופים, כי הגילוי דעולם התחייה הוא נעלה הרבה יותר מהגילוי דג"ע, גם מדרגא הכי נעלית דג"ע⁸], ואעפ"כ בכדי לזכות להגילוי דג"ע צ"ל כמה תנאים, והגילוי דעולם התחייה יהי' לכל ישראל.

(ב) **ויובן** זה בהקדים הביאור דענין זה שהגילוי דעולם התחייה הוא נעלה הרבה יותר מהגילוי דג"ע. דלכאורה, כיון שג"ע הוא עולם הנשמות (נשמות בלא גופים), ובעולם התחייה יהיו נשמות בגופים, מהו הביאור בזה שבעולם התחייה, כשהנשמה תהי' מלובשת בגוף גשמי, יהי' גילוי נעלה יותר מבג"ע. והגם שלע"ל יהי' הגוף בתכלית הזיכון, וכמו גופו של אדה"ר (יציר⁹ כפיו של הקב"ה)¹⁰, שהי'

(* יצא לאור ב"סמיכות לש"ק פ' תרומה, וא"ו אדר — יום היאָרצייט של הרה"ג הרה"ח ר' שמריהו ב"ר מנחם מענדל ע"ה גורארי, יו"ר ועד הפועל מרכז הישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש, חרב"ג כ"ק אדמו"ר מהורוי"צ נ"ע, וגיטו של — יבלחט"א — כ"ק אדמו"ר שליט"א .. זיין אדר, יום א' פ' ואתה תצוה, שנת ה'תשנ"ג.

- (1) משנה סנהדרין ר"פ חלק.
- (2) רע"ב (ועוד) לסנהדרין שם. מדרש שמואל על מס' אבות בתחלתו.
- (3) סנהדרין שם (ז, א).
- (4) תהלים כד, ג"ד.
- (5) כ"מ בדי"ה כי ישאלך שבהערה הבאה. ולהעיר מהמשך תער"ב ח"ב ר"פ שעט (ס"ע תשעט). ולהעיר מהגיגה (טו, ב) דלולי תפלת ר' מאיר לא הי' אחר נכנס לג"ע (לג"ע התחתון).
- (6) ד"ה כי ישאלך עטר"ת (סה"מ עטר"ת ס"ע שנא ואילך), היש"ת (סה"מ היש"ת ס"ע 44 ואילך).
- (7) כדעת הרמב"ן בשער הגמול בסופו (בהוצאת שאוועל — ע' ט). וכ"ה ההכרעה בתורת החסידות — ראה לקו"ת צו טו, ג. דרושים לשבת שובה סה, סע"ד. סה"מ צ' להצ"צ מצות יציצית (דרמ"צ יד, ב). ובאוה"ת חוקת (ס"ע תתט. שם כרך ה' ע' א'תלול): ואדה"ו בהדרושים מזכיר רק דעת הרמב"ן.
- (8) ד"ה כי ישאלך תרני"ד (סה"מ תרני"ד ע' רכ). המשך תער"ב שם (ריש ע' תשפ). סה"מ קונטרסים ח"ב תיב, א. ועוד.
- (9) ראה ב"ר פכ"ד, ה. קה"ר פ"ג, יא (ב).
- (10) ראה בארוכה סה"מ עטר"ת ע' תטו; ה'תשי"א ע' 209, דכיון שהווייתו של הגוף יהי' מהקב"ה ע"י טל תחייה, לכן יהי' כמו גופו של אדה"ר יציר כפיו של הקב"ה.

מכהה גלגל חמה¹¹, ויתירה מזו, שלע"ל יהי' הגוף בתכלית השלימות עוד יותר מכמו של אדה"ר¹², הרי זהו לכאורה ביאור רק על זה שלע"ל יהיו הנשמות המלוכשים בגופים כלים לקבל גילוי נעלה יותר מהגילוי שמתגלה עכשיו לנשמות בלא גופים. אבל אין בזה ביאור על זה שהגילוי דלע"ל יהי' דוקא לנשמות בגופים. דהגם שגם לע"ל, כשהגוף יהי' בתכלית השלימות, יהי' גוף גשמי, דההגבלות שבדבר גשמי הם יותר מההגבלות שבדבר רוחני¹³, וכמו ההגבלה דזמן ומקום שהיא (בעיקר) בדברים גשמיים¹⁴, ואעפ"כ, בכדי שהנשמה תוכל לקבל הגילוי דלע"ל, הוא דוקא ע"י שמתלבשת בגוף גשמי. והיינו, שמהחילוקים בין הגילוי דג"ע והגילוי דלע"ל הוא שבכדי לקבל הגילוי דג"ע הוא ע"י ההפשטה מדברים הגשמיים. שקודם עליית הנשמה לג"ע צריך להיות תחלה הטבילה בנהר דינור לשכוח חיזו דהאי עלמא¹⁵. [ועד"ז הוא בהעליות שבג"ע עצמו, שבכל עלי' צריך תחלה לשכוח ההשגה והתענוג דמדריגה התחתונה]¹⁶. ובכדי לקבל הגילוי דלע"ל הוא ע"י שמתלבשת בגוף גשמי.

ג) **והנה** כתיב¹⁶ זאת התורה אדם, שהתורה היא בדוגמת אדם. דכמו שהאדם מורכב מגוף ונשמה, עד"ז הוא בתורה שיש בה גוף ונשמה. ובכללות הוא החילוק בין תורה למצוות¹⁷. דרמ"ח מצוות הם רמ"ח אברים דמלכא¹⁸, ע"ד אברי הגוף, והתורה היא הדם הוא הנפש¹⁹ שמשכת חיות בהאברים דהמצוות²⁰. וזהו שהמצוות הם בזמן ומקום והתורה היא למעלה מזמן ומקום [שלכן כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה²¹, גם כשאינו בזמן ומקום ההקרבה]²⁰, כי הגוף שהוא גשמי הוא מוגדר בזמן ומקום, והנשמה שהיא רוחנית היא למעלה מזמן ומקום. וכמו שהוא בתורה ומצוות עצמם, עד"ז הוא בנוגע לשייכותם דהתורה

11 ויק"ר פ"כ, ב. מדרש משלי בסופו. וראה תקו"ז בהקדמה (י, ב). ועיין ב"ב נח, א. ובסה"מ עטר"ת ותשי"א שם "שהי' גופו מוזכך וטהור לגמרי כמו אור .. שהי' הגוף כחומר אל הצורה שהיא הנשמה שהיו בערך זל"ז".

12 ראה סה"מ עטר"ת ותשי"א שם.

13 ולהעיר גם מהמובא לעיל הערה 11, דמעלת גופו של אדה"ר (ועד"ז הגוף שיהי' לע"ל) שהי' "כחומר אל הצורה", דמזה מובן שגם בחומר מוזכך בתכלית, הצורה היא נעלית יותר מהחומר.

14 וזה שגם בדברים רוחניים יש מקום וזמן רוחני, הוא לפי שדברים אלו הם "גשמיים" בערך הרוחניות ממש. ולהעיר מתניא פמ"ח (סז, סע"ב) "לא שייך כלל בחי' מקום ברוחניות", אף שמדבר שם במקום רוחני.

15 זח"א רא, א. וראה ד"ה כי ישאלך עטר"ת פ"א (סה"מ שם ע' שנוב), הי"ש"ת פ"א (סה"מ שם ע' 45). וראה ד"ה להבין ענין תחיית המתים ה'תשמ"ו ס"ה (לקמן ע' רכד). וש"נ.

16 חוקת יט, יד. וראה סה"מ ה'תשא' ע' 99.

17 בסה"מ ה'תשא' שם (וראה גם זח"ג קנב, א) מדובר בענין הגוף ונפש שבתורה עצמה. וי"ל, דכיון שהענינים כלולים זה מזה, לכן גם בתורה יש גוף, ועד"ז במצוות, שיש בהם נפש, דכוונת המצוות היא הנפש שבהם.

18 ראה תקו"ז ת"ל (עד, סע"א). הובא בתניא פ"ד. שם רפכ"ג. ועוד.

19 ראה יב, כג.

20 לקו"ת במדבר יג, א.

21 מנחות בסופה. שו"ע אדה"ו או"ח מהדו"ת סוף ס"א. מהדו"ק שם ס"א. הלי' ת"ת פ"ב ס"א. וראה

לקו"ת ש"ח ע' 413 הערה 25 ובשוה"ג שם.

והמצוות להאדם הלומד ומקיים המצוות. דלימוד התורה שייך בעיקר להנשמה וקיום המצוות להגוף.²²

והנה ידוע²³ דזה שהתורה היא למעלה מהמצוות הוא כמו שהתומ"צ נמשכו בגילוי, אבל בשרשם, המצוות הם נעלים יותר. דהתורה היא חכמתו ית' והמצוות הם רצונו ית', רצון שלמעלה מחכמה²⁴. ויתירה מזו, דגם לאחרי שהתומ"צ באו בהמשכה ניכר בגילוי מעלת המצוות, דהתורה היא פירוש וביאור המצוות²⁵.

ומזה מוכן, שעד"ז הוא בנשמה וגוף שבאדם [שהם בדוגמת תורה ומצוות], דהגם שחיות הגוף הוא מהנשמה, שורש הגוף הוא למעלה משורש הנשמה [וכמבואר במק"א²⁶, שהאהבה וההתקשרות דהקב"ה לישראל מצד נשמתם, בניס אתם להוי' אלקיכם²⁷, היא כמו אהבה טבעית כביכול, ע"ד אהבת אב לבנו. היינו, ששורש אהבה זו הוא ממדריגה ששייכת שם תפיסת מקום דהנאהב, ואינה מעצמותו ממש. משא"כ האהבה וההתקשרות דהקב"ה לישראל מצד הגוף שלהם, היא (לא מצד מעלת הגוף, גם לא המעלה דכן, מעלה עצמית, אלא) מצד זה שהקב"ה בחר בהגוף דישראל²⁸, בבחירה חפשית, שבחירה זו היא מעצמותו]. וזה גופא שהנשמה נמשכת להחיות את הגוף הוא מפני העילוי של הגוף מצד שרשו (בדוגמת זה שהתורה מפרשת ומבארת המצוות, מפני שהמצוות הם למעלה מהתורה).

(ד) **והנה** ידוע²⁹ דזה שבהחיות דקיום המצוות כל ישראל הם שוים ובהחיות דלימוד התורה יש כו"כ מדריגות, דביושבי אהל שיש להם פנאי החיוב דוהגית³⁰ בו יומם ולילה הוא כפשוטו, ובעלי עסקים יוצאים ידי חובתם בפרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית³¹, הוא, כי המצוות הם רצון העליון (כנ"ל), ורצון הוא למעלה מהתחלקות, והתורה היא חכמתו ית', ובחכמה יש התחלקות.

ויש לומר, שעד"ז הוא בנוגע ללימוד התורה וקיום המצוות בפועל, דזה שקיום המצוות הוא בכל ישראל, דאפילו פושעי ישראל מלאים מצוות כרימון³², משא"כ בלימוד התורה, הוא, כי אפשר להיות איזה חסרון בישראל רק בהגילויים³³,

22 ראה תניא פל"ה (מד, סע"א ואילך), ושם פל"ז (מט, א"ב). ובכ"מ.

23 לקו"ת אחרי כח, א. ובכ"מ. ולהעיר שבלקו"ת שם לפנ"ז (כו, ד ואילך) מבואר המעלה דתורה לגבי מצוות (ומובא שם הלקו"ת במדבר שבהערה 20), ואעפ"כ מבאר שם (כח, א) שבשרשם המצוות הם גבוהים יותר.

24 סהמ"צ להצ"צ טו, ב. ובכ"מ.

25 לקו"ת אחרי שם כו, ד.

26 ראה בארוכה לקמן ח"ד ע' ער.

27 ראה יד, א. ובתניא רפ"ב שזה קאי על הנשמה.

28 תניא פמ"ט (סט, סע"א ואילך). וראה ספר השיחות תורת שלום ע' 120.

29 המשך תער"ב ח"א פ"ד (ע' ח). פנ"ב (ע' צג).

30 לשון הכתוב — יהושע א, ח.

31 מנחות צט, ב. הלי' ת"ת לאדה"ז פ"ג ה"ד.

32 חגיגה בסופה.

33 ואף שגם שורש הנשמה הוא בהעצמות — יש לומר, דכיון שאהבת הקב"ה לישראל היא כמו

אהבה טבעית (כנ"ל בפנים), לכן, לגבי הענין דבחירת העצמות בהגוף, הוא דוגמת ענין הגילויים. ועצ"ע.

וכיון שהמצוות הם רצון העליון ושייכים להגוף שבו הוא בחירת העצמות, לכן ענין זה (בקיום המצוות) הוא בכל ישראל.

(ה) **וזהו**³⁴ כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, דהגם שהגילוי דעולם הבא (עולם התחי') הוא נעלה יותר מהגילוי דג"ע ומ"מ גילוי זה יהי' לכל ישראל, כי בג"ע הוא הגילוי דהתורה שלומדים בעוה"ז, ולע"ל בעולם התחי' יהי' הגילוי דהמצוות שמקיימים עכשיו. וכיון שקיום המצוות הוא בכל ישראל כנ"ל, לכן, כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא. וזהו שהגילוי דעולם התחי' יהי' לנשמות בגופים דוקא, כי קיום המצוות שייך בעיקר להגוף, כנ"ל. ויש לומר, דזה שהגילוי דעולם התחי' יהי' גם להנשמות (שיתלבשו אז בהגוף), הוא ע"ד מאמר רז"ל³⁵ גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, דע"י שהתלמוד מביא לידי מעשה נעשה גדלות בתלמוד. [וע"ד המבואר בהמשך תרס"ו³⁶, דכאשר הלימוד הוא בנוגע לפסק דין בפועל ממש, אז הוא מייגע עצמו יותר ובא לעמקות יתירה בהענין].

ועפ"ז יש לומר, שבמעלת התורה דלע"ל, תורתו של משיח, שני ענינים. זה שאז יהי' הגילוי דשלימות התורה מצד עצמה, והעילוי שיהי' אז בתורה ע"י העילוי דמצוות. ועד"ז הוא בנוגע לנשמה, דנוסף לזה שאז יתגלה שורש הנשמות עצמם, תקבל הנשמה גם הגילוי דמעלת הגוף (בחירת העצמות בהגוף).

ויהי רצון, שע"י מעשינו ועבודתינו³⁷, ובפרט על ידי העבודה דיפוצו מעיינותיך חוצה³⁸, נזכה ללימוד תורתו של משיח, מפיו של משיח, בקרוב ממש.

34) בהבא לקמן, ראה בארוכה ד"ה לה"ע תחיית המתים דלעיל הערה 15 ס"ב (לקמן ע' רכב). וש"נ.

35) קידושין מ, ב. ב"ק יז, א.

36) ע' שצ ואילך.

37) ראה תניא רפל"ז.

38) שע"ז אתי מר דא מלכא משיחא — כמ"ש באגה"ק המפורסמת של הבעש"ט, נדפסה גם בכתר

שם טוב בתחלתו.